

BAB SATU

PENGENALAN

1.0. Pendahuluan

Bahasa Arab mengandungi lambang-lambang dan nilai-nilai abstrak yang agak unik. Masdar merupakan salah satu elemen yang penting dan mempunyai keistimewaan dan kedudukannya yang tersendiri di dalam bahasa Arab. Masdar mempunyai hubungan dengan elemen-elemen lain seperti kata nama, kata kerja dan sebagainya yang saling berkaitrapat di antara satu sama lain. Para pelajar tidak akan mampu menguasai bahasa Arab dengan baik dan berkesan jika mereka tidak berupaya menggunakan dan menguasai sepenuhnya Masdar di dalam penulisan dan pertuturan mereka.

1.1. Permasalahan Kajian

Sebenarnya latar belakang kajian ini mengambil kira mengenai kelemahan, bentuk-bentuk kesilapan dan kekeliruan pelajar dalam aspek penggunaan, penguasaan dan kemahiran mengaplikasi Masdar sama ada dalam penulisan ataupun pertuturan mereka.

Penggunaan Masdar di kalangan pelajar sama ada dalam pertuturan atau penulisan mereka, masih berada di tahap yang minimum jika dibandingkan dengan penggunaan kata nama atau kata kerja. Kemungkinan berlakunya hal yang demikian ialah kerana barangkali pelajar sendiri kurang berkebolehan untuk menggunakan Masdar secara efektif. Ini jelas dapat dikesan melalui pertuturan mereka melalui subjek *Ḥiwār* dan *Muṭala'ah* serta juga penulisan mereka melalui

subjek Maqāl. Penggunaan Masdar oleh pelajar amat minimum dan jika ada pun mereka menggunakannya namun kesilapan dan kesalahan Masdar tetap berlaku dari pelbagai sudut sama ada dari sudut pola dan jenis Masdar yang digunakan itu tidak mengikut kaedah yang sebenarnya.

Masdar merupakan salah satu daripada elemen penting dalam kata nama Arab yang mempengaruhi struktur pembinaan dan pembentukan sesuatu ayat. Boleh dikatakan Masdar sebenarnya mempunyai banyak kaitan dengan elemen-elemen lain seperti kata nama, kata kerja, derivasi, jenis-jenis objek atau *maf'ūlat*, subjek, predikat, *isim tafḍīl* dan sebagainya.

Wujudnya pelbagai bentuk Masdar akan menguatkan lagi fungsi penggunaan Masdar dan ini tentunya akan meletakkan Masdar pada kedudukan yang amat penting dalam tatabahasa Arab. Namun demikian, penggunaan dan penguasaan Masdar masih kurang mendapat perhatian dan kajian yang sewajarnya patut dijalankan untuk menilai sejauh mana penggunaan Masdar telah diaplikasi oleh para pelajar.

Pengetahuan pelajar mengenai jenis-jenis dan fungsi Masdar amatlah terhad. Setakat ini tidak banyak kajian yang memfokuskan mengenai penggunaan Masdar yang dibuat secara kolektif. Kalau adapun ia tidak menjurus kepada aspek penggunaannya tetapi dari aspek lain yang lebih kecil skop perbincangannya.

Melalui kajian ini akan dapat dikenalpasti masalah-masalah dan kesukaran yang dihadapi oleh pelajar dalam usaha mereka menguasai Masdar Arab dan mengaplikasikannya dalam pertuturan dan penulisan mereka.

1.2. Tinjauan Kajian Lampau

Berdasarkan tajuk kajian ini yang menyentuh mengenai penggunaan Masdar di kalangan pelajar Melayu di kolej IKIP, Kuantan, penulis mendapati hanya satu kajian telah pun dibuat sebelum ini, iaitu di Fakulti Bahasa dan Linguistik, Universiti Malaya, Kuala Lumpur. Namun kajian tersebut tidaklah menyentuh tentang aspek penggunaan dan penguasaan Masdar di kalangan pelajar. Tajuk yang diketengahkan oleh seorang pengkaji, iaitu Abdullah Tahmin Hj. Abdul Latiff (1994:131) ialah "*Masdar Mu'awwal: Suatu Analisis.*" Dalam kajiannya, beliau telah membincangkan berkenaan konsep, bentuk, cara pemakaian dan kepentingan Masdar Mu'awwal. Di samping itu, beliau turut menjelaskan mengenai analisis sudut istilah, partikel dan kepentingannya.

Melalui dapatan penting pengkaji, beliau telah merumuskan bahawa Masdar Mu'awwal adalah suatu klausa yang berperanan seperti *ism* yang mempunyai kedudukan penting dalam struktur bahasa Arab.

Masdar adalah sebahagian daripada *ism* yang berfungsi dalam ayat seperti juga *ism-ism* yang lain. Antara fungsi-fungsinya ialah sebagai *mubtadā'*, *fā'il*, *maf'ūl*, *majrūr* dengan huruf *Jarr* dan sebagainya.

Dengan lain perkataan, penulis dapati belum ada pengkaji yang membicarakan dan membuat kajian khusus berkenaan penggunaan Masdar di kalangan pelajar Melayu.

1.3. Objektif Kajian

Dalam konteks pengajaran dan pembelajaran bahasa Arab di Malaysia amnya dan di negeri Pahang khasnya masih terdapat banyak perkara yang perlu diberikan perhatian khusus dan teliti terutamanya dari aspek kemahiran dan

pencapaian pelajar Melayu dalam penguasaan bahasa Arab yang masih belum mencapai tahap yang memuaskan. Oleh itu, kajian ini dilaksanakan bertujuan untuk mengesan dan mengenal pasti punca dan masalah yang dihadapi oleh pelajar Melayu sewaktu mereka mempelajari nahu Arab.

Antara objektif utama kajian ini adalah:

- i- Mendapatkan fakta-fakta lengkap mengenai perbezaan di antara jenis-jenis Masdar, unit-unitnya, fungsi atau peranan Masdar serta pola-pola kata kerja yang berkaitan dengan Masdar.
- ii- Mengumpul fakta sejauh mana penguasaan Masdar Arab di kalangan pelajar Melayu.
- iii- Mencadangkan pendekatan yang sesuai untuk mengelakkan pelajar daripada terkeliru dan salah faham ketika menggunakan Masdar dan mengesan punca-punca dan bentuk-bentuk kesukaran yang sering dihadapi oleh pelajar sewaktu mempelajari Masdar.
- iv- Mencadangkan kaedah dan teknik pengajaran Masdar yang efektif dan sesuai dengan latar belakang pelajar.

1.4. Kepentingan Kajian

Pada dasarnya kajian ini penting dilakukan untuk mengenal pasti dan menyingkap beberapa perkara yang timbul hasil daripada penggunaan Masdar di kalangan pelajar Melayu.

Kepentingan kajian ini akan menyingkap beberapa perkara yang berikut:

- i- Wujud hubungan yang rapat di antara Masdar, kata nama, kata sifat dan kata kerja di dalam pembinaan struktur ayat bahasa Arab.

ii-Tahap pembelajaran Masdar bahasa Arab dan kemahiran pelajar menguasai dan menggunakannya.

iii-Antara faktor yang menyumbang ke arah kelemahan pelajar menguasai bahasa Arab dengan baik dan berkesan ialah ketidakupayaan mereka memahami kedudukan Masdar dalam erti kata yang sebenar.

1.5. Batasan Kajian

Tumpuan utama kajian ini dibataskan kepada aspek-aspek berikut:

i-Konsep, unit-unit dan fungsi makna setiap Masdar yang digunakan pada masa ini.

ii-Kaedah-kaedah pembelajaran nahu Arab yang diaplikasi di kolej IKIP, Kuantan pada masa ini.

iii-Penggunaan dan penguasaan bahasa Arab di kalangan pelajar pada masa ini.

Skop kajian ini akan membabitkan kumpulan pelajar tertentu dan kawasan kajian yang terhad. Secara umumnya, subjek kajian adalah pelajar Melayu. Kebanyakan mereka adalah dari lepasan sekolah-sekolah menengah aliran agama dan bahasa Arab. Mereka juga merupakan lepasan Sijil Pelajaran Malaysia (SPM) dan Sijil Tinggi Agama Malaysia (STAM). Subjek adalah berasal daripada pelbagai negeri di Malaysia termasuk Sabah dan Sarawak.

Sebahagian besar subjek merupakan pelajar tajaan yayasan-yayasan negeri seperti Yayasan Pahang, Yayasan Johor dan sebagainya. MARA juga berperanan menaja subjek-subjek yang mendapat kelulusan cemerlang dalam SPM dan STAM. Selebihnya ialah pelajar persendirian.

Purata latar belakang subjek dalam penguasaan bahasa Arab di peringkat sekolah menengah adalah berada di tahap sederhana. Ini dapat dinilai melalui ujian kemasukan yang diadakan sebelum subjek dipilih dan diletakkan dalam kelas-kelas yang telah dikhususkan untuk mereka berdasarkan natijah ujian kemasukan. Tahap kebolehan subjek dalam bahasa Arab telah dikenal pasti.

Tujuan penggredan kelas dilakukan adalah untuk memudahkan pemantauan terhadap subjek dan lebih memudahkan tugas pensyarah untuk membuat pendekatan khusus dalam kaedah pengajaran mengikut level kemampuan subjek menguasai bahasa Arab.

Pada hakikatnya kajian ini hanya tertumpu kepada subjek yang sedang mengikuti pengajian mereka di kampus IKIP 5, kolej IKIP, Kuantan. Kampus ini mengkhususkan kepada program pengajian Islam dan bahasa Arab sahaja. Lokasi kajian ini hanya melibatkan pelajar-pelajar Melayu yang sedang mengikuti pengajian mereka di sini.

1.6. Metodologi Kajian

Ianya terbahagi kepada dua bahagian, iaitu:

(A) Kajian Perpustakaan

Kajian perpustakaan melibatkan proses pembacaan dan penyelidikan buku-buku nahu Arab khasnya dan buku-buku nahu Melayu amnya.

(B) Kajian Lapangan

Dalam kajian lapangan, terdapat tiga peringkat ujian telah dijalankan, iaitu:

(i) Ujian Bertulis

Tujuan ujian ini adalah untuk menilai dan mengukur tahap bahasa pelajar dan menguji sejauh mana pelajar menguasai dan mahir menggunakan Masdar sama ada dalam bentuk penulisan atau pun pertuturan mereka.

(ii) Soal Selidik

Tujuan soal selidik ini dilakukan adalah untuk mendapatkan maklumat penting berkenaan hal peribadi pelajar yang melibatkan umur, jantina, latar belakang keluarga, pendidikan, aktiviti bahasa Arab yang pernah disertai, pengalaman belajar dan masalah pembelajaran serta saranan-saranan yang membantu untuk meningkatkan kemahiran pelajar dalam penggunaan Masdar.

(iii) Temubual

Tujuan temubual dijalankan adalah untuk membantu proses analisis data bahasa pelajar. Dengan penggunaan kaedah ini, beberapa kesilapan telah dapat dikesan melalui pertuturan dan interaksi dengan pelajar.

1.6.1. Pengendalian Ujian Bertulis

Ujian bertulis mengandungi sebelas soalan. Masa yang diperuntukkan untuk menjawab semua soalan tersebut ialah dua jam sahaja. Ujian ini dijalankan di dalam sebuah dewan khas di Kolej IKIP, Kuantan. Seramai seratus orang pelajar telah terlibat dalam ujian bertulis ini.

Sebelum ujian bertulis tersebut dijalankan, para pelajar telah dimaklumkan tentang tujuan ujian tersebut, tarikh, masa dan tempat ianya dijalankan. Mereka juga diminta membuat persiapan bagi menghadapi ujian tersebut.

Soalan (9):

Pelajar diminta menterjemahkan sebuah petikan bahasa Melayu ke dalam bahasa Arab.

Soalan (10):

Pelajar diminta menterjemahkan sebuah petikan bahasa Arab ke dalam bahasa Melayu.

Soalan (11):

Pelajar diarahkan menyusun dan membentuk ayat-ayat daripada Masdar yang tertentu.

1.6.2. Pengendalian Soal Selidik

Soal selidik pula dijalankan selepas tiga hari selesai ujian bertulis. Sebanyak 100 borang soal selidik telah diedarkan kepada seratus orang pelajar. Sebelum sesi soal selidik dimulakan, para pelajar telah pun diberikan penjelasan tentang tujuan soal selidik tersebut.

Setiap pelajar diperuntukkan masa selama 45 minit untuk menjawab soalan-soalan soal selidik. Sebanyak 41 soalan terkandung dalam soal selidik tersebut. Ianya terbahagi kepada tiga bahagian iaitu:

- (A) Mengandungi soalan-soalan berkaitan peribadi pelajar yang terdiri daripada tujuh soalan.
- (B) Mengandungi soalan-soalan penguasaan, penggunaan dan aktiviti bahasa Arab yang terdiri daripada sepuluh soalan.
- (C) Mengandungi soalan-soalan yang menjurus kepada penguasaan, pembelajaran dan pengajaran Masdar Arab yang terdiri daripada dua puluh empat soalan.

1.6.3. Pengendalian Temubual

Kaedah temubual dilakukan secara tidak formal. Maksudnya temubual diadakan tidak terhad di dalam kelas tetapi juga di luar kelas seperti di kafeteria dan perpustakaan. Sesi temubual diadakan setelah selesai sesi ujian dan soal selidik. Ianya dijalankan selama empat hari berturut-turut.

Setiap hari seramai dua puluh lima orang pelajar telah ditemubual. Pelajar telah dibahagikan kepada lima kumpulan. Setiap kumpulan mengandungi seramai lima orang pelajar. Topik temubual adalah bebas, iaitu berkisar mengenai latar belakang pelajar, sukan kegemaran, pembelajaran dan hal ehwal semasa. Keupayaan pelajar menggunakan dan menguasai Masdar dinilai melalui perbualan.

Seramai enam puluh sembilan orang pelajar adalah bekas pelajar sekolah menengah agama kerajaan. Manakala tujuh belas orang daripada mereka adalah bekas pelajar sekolah menengah agama swasta. Selebihnya, iaitu seramai tiga belas orang daripada mereka adalah bekas pelajar sekolah kebangsaan agama dan seorang lagi adalah dari maahad tahfiz al-Quran.

Bagi peringkat pertama, ujian bertulis dan soal selidik dengan pelajar telah dijalankan. Segala data bahasa dijangkakan dapat dikumpul melalui proses peringkat pertama ini.

Tujuan proses tersebut dijalankan adalah untuk menilai dan mengukur sejauh mana tindak-balas atau respon pelajar terhadap penggunaan bahasa Arab dalam tempoh masa yang tertentu. Seterusnya pada peringkat kedua pula, sesi temubual dilakukan oleh pengkaji bagi tujuan pemantauan untuk memperoleh analisa data yang lengkap.

Kesimpulannya, kajian ini dijalankan berdasarkan kaedah-kaedah berikut:

i- Kajian lapangan melalui ujian, soal selidik dan temu bual di kalangan pelajar. Bilangan pelajar yang terlibat dengan kajian ini adalah seramai seratus orang pelajar sahaja.

ii-Kajian perpustakaan melalui bacaan rujukan tatabahasa.

1.7. Hipotesis

Masdar seperti yang telah dijelaskan sebelum ini merupakan elemen penting sintaksis bahasa Arab yang banyak berperanan untuk menyempurnakan pembinaan sesuatu ayat. Tanpa menguasai Masdar sepenuhnya, pelajar pastinya tidak akan dapat membentuk sesuatu pertuturan atau penulisan dengan baik dan sempurna.

Hipotesis kajian ini ialah:

i-Kelemahan memahami dan menggunakan Masdar menghalang pelajar daripada menguasai bahasa Arab dengan baik.

ii-Wujud kelemahan dalam pembelajaran Masdar Arab.

iii-Kekeliruan pelajar membezakan jenis-jenis, fungsi dan pola-pola Masdar menyebabkan mereka sering melakukan kesilapan dalam pertuturan dan penulisan mereka.

1.8. Rangka Kajian

Kajian disertasi ini terbahagi kepada lima bab.

Bab satu kajian mengandungi pengenalan terhadap tajuk, permasalahan kajian, tinjauan kajian lepas, objektif kajian, kepentingan kajian, batasan kajian,

metodologi kajian yang merangkumi pengendalian ujian bertulis, soal selidik, temubual dan pemerhatian, hipotesis dan rangka kajian.

Bab dua pula mengandungi penjelasan mengenai definisi Masdar, jenis-jenis Masdar, pola-pola Masdar, hubungan Masdar dengan *Isytiqāq* (Derivasi), hubungan Masdar dengan *Subjek* (Mubtadā') dan *Predikat* (Khabar), hubungan Masdar dengan *Hāl*, hubungan Masdar dengan *Ism Tafḍīl*, perbezaan di antara Masdar dan *Ism* Masdar, fungsi-fungsi Masdar, perbezaan di antara Masdar dan kata nama pelaku (*Ism Fā'il*) dan kata nama objek (*Ism Maf'ūl*), hubungan Masdar dengan pelaku (*Fā'il*) dan *Naib Fā'il*, hubungan Masdar dengan *Maf'ūl Mutlāq* dan *Maf'ūl Li Ajlih* dan hubungan Masdar dengan *Zarf* (*Maf'ūl Fīh*), iaitu *Zarf Zamān* dan *Zarf Makān*.

Bab tiga membincangkan secara umum tentang kepentingan bahasa Arab, kedudukan bahasa Arab di Malaysia, pengajian bahasa Arab di Kolej IKIP, definisi nahu, objektif pengajaran nahu Arab, dasar-dasar pengajaran nahu, teori kaedah-kaedah pengajaran nahu, kaedah pengajaran Masdar, teknik-teknik pengajaran Masdar dan juga penggunaan alat bantu mengajar di Kolej IKIP, Kuantan.

Bab empat menerangkan peringkat-peringkat ujian yang dijalankan untuk mendapatkan fakta dan data-data penting yang berkaitan dengan pembelajaran dan penggunaan Masdar oleh para pelajar. Turut dibincangkan ialah kategori-kategori kesilapan, peratusan kesilapan dan analisis soal selidik.

Bab lima mengandungi intipati hasil kajian yang telah dijalankan daripada perbincangan dalam bab-bab yang terdahulu. Turut dibincangkan ialah saranan-saranan khas dan umum yang boleh membantu meningkatkan mutu penguasaan Masdar di kalangan pelajar Melayu di semua peringkat pengajian.